

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANITÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-
BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANITÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos és kiadó:

A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit-soranként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. ker., gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek, tagsági díjak**, (6 frt, melybe a 4 frt előfizetési díj is be van tudva, s mely 1 frtos részletekben minden okt., dec., jan., márcz., ápr. és júniusban fizetendő,) **hirdetések és hirdetési díjak** az egylet pénztárnokához, Senyei Ferenc úrhoz (IX. ker., Soroksári-utca 32. sz.) küldendők. Az egyleti helyiség a **Kazinczy-utcai iskolában** van. (VII. ker.)

A megyei tanítótestületek s a képviselői rendszer.

Az utóbbi években a sajtó terén úgy, mint a tanítói körökben egyre általánosabbá válik a panasz, az elégtelenség, a tanítói testületek működésében észlelhető pangás és visszaesés miatt. Mert daczára a meglepően vonzó képek, melyben legjobbaink e testületek czélzatait, horderejét kiszinezik s a melyet a tökély bizonyos fokáig megalkotni kellene is és kétségtelenül lehetne is: a gyakorlati tapasztalatok azoknak felületes és tervszerűtlen munkálkodásáról, kicsinyes dolgokkal való tépelődéséről, magasfokú közönyösség- s türelmetlenségről s a hivatalos állások kellelten viseléséről beszéltek. Mindezek azon következtetésre vezetnek, hogy az élet a tanítótestületek ideális képének mind gyengébb vázlatát tüntetvén föl, általánosságban aligha felelnek meg napjainkban azon nemes intencióknak, melyek általuk az 1868. évi 38. t.-cz. 147. §-ában czélezva vannak s a felmutatott siker gyakran nincs arányban az iskolafentartóktól követelt (noha meg nem adott!) anyagi áldozatokkal sem.

A kétségtelenül létező visszaesés igazi okát megdönthetlen érvekkel támogatva kimutatni vajmi nehéz, talán lehetetlen és hiábavaló törekvésnek is látszik. Ha nagyjában sikerülne is tán, vele a bajt minden érdeknek megfelelőleg teljesen orvosolni aligha volna lehetséges. Ez azonban nem szolgálhat megnyugtató s a helyzet fentartására; ellenkezőleg gondoskodni kellene annak tisztázásáról, a tarthatóknak nem igen mondható és magát az intézményt is könnyen compromittáló viszonyok lehető javítási módjáról. Mesterkelt eszközök nem igen mutat-

koznak célra vezetőknék; az orvoslás módját — úgy tetszik — a meglevő alapok lényeges változtatásával lehetne csak eszközölni.

A megyei (hivatalos) tanítótestületek viszonyainak javításáról óhajtván kizárólag szólani, érintenünk kell röviden az alapot, melyen e testületek jelenleg állanak. Ilyenek az 1868. évi 38. t.-cz. főnebb idézett §-a és az ezen nyugvó közoktatásügyi miniszteri rendeletek. Ezek szerint a megyei tanítótestületek tagjai: az állami és községi tanítók, állami képezedei tanárok; továbbá az önként vállalkozó felekezeti tanítók. A megyei tanítógyűlések évenként egyszer, a járásköriek kétszer tartatnak, melyekre az állami tanítókat s tanárokat az állam látja el fuvar- és napi díjjal, míg a községi tanítók ebbeli igényeikkel a községhez, a felekezeti tanítók pedig felekezeti hatóságaikhoz vannak utasítva.

Ez alapon jogosan kérdezhetjük, vajjon méltányos-e mindenkor ama nagyon sűrűen hangzó vád: hogy sok felekezeti tanító még most sem tagja a megyei (vagy esetleg más) tanítótestületnek, noha műveltsége azon fokon áll, hogy a gyűléseken hasznosan vehetne részt; továbbá, hogy maguk a tagok is igen gyéren látogatják nem annyira a járási, mint különösen a megyei gyűléseket.

Elfogadva (a közoktatási kormánnyal) a felekezeti tanítóknak a megyei tanítótestületekhez való csatlakozására nézve a szabad fejlődés elvét: a váddal szemben jogosan kérdezhetjük, vajjon hány esetben nyernek a felekezeti tanítók felekezeti előjárásaiktól aránylag segínyt — nem mondom a jobbára nagyobb költséget igénylő megyei — csak a járási közgyűlésekre is, melyek ott a szomszédban tartatván, egyetlen napi költségbe kerülnek? Ha mégis nyernek, mint egy a természetesebb, mert kivihetőbb irányra mutatva, nem-e főleg a polgári községek nyújtják azt ott, ahol az anyagi viszonyok rendezettebbek, a vezetők helyesebb gondolkozásúak, kevésbé szűkkeblűek? És vajjon a községi tanítók viszonyai, ebben kifogástalanoknak mondhatók-e, habár ezek igényeit a törvény és miniszteri rendeletek hathatósan támogatják? Mert nem kell szem elől téveszteni, hogy a tanítónak a béke érdekében, vajmi gyakran, jogos igényeiből is áldozatot kell hoznia a szegénységnek; valamint azt sem, hogy a községek áldozatkészége évenként — mondhatni félev alatt — háromszor tétetik próbára, t. i. két járási és egy megyei gyűlés alkalmával.

A járási körgyűlésekre az előfogat valahogyan csak beállítható, de a megyei gyűlés terheinek megfelelni — főleg, ha (valamely hosszú) az a megye másik szélére esik, — vajmi nehezen, vagy épen nem, avagy ha több a tanító, legfőlebb úgy meg, hogy a nagyobb számnak ott-hon kell költség hiányában maradnia.

Ebben is rejlik gyakorlati értékkel bíró tanulság; de ettől eltekintve egyelőre azt óhajtjuk: hogy a fuvarát kiszolgáltatni a jár. gyűlések alkalmával a felekezeti tanítóknak is a községek lennének kötelezve. Hisz azok érdekeit is szolgálják!

Midőn rámutattunk, hogy a tanítóknak a tanítógyűlések iránti közönyössége látszatában nagy részük van az iskolafentartóknak is a

kellő segély megtagadása vagy kelletlen viselése miatt, nem gondoltunk arra, hogy a tanítókat teljesen hibátlanoknak tartsuk. Ellenkezőleg, akár hány esetben saját jogaink vagy jobb meggyőződésünk lanyha védelmezése miatt szenved az ügy. De ennek magyarázata is többnyire tárgyunkkal kapcsolatos viszonyokra vezethető.

A kétségtelenül fennálló kedvezőtlen viszonyok feltüntetése után önként merülhet fel ama végeredményében kiszámíthatlan horderejű kérdés: mekkora befolyással lenne egy részről a jár. körgyűlések fuvar- és napi-díjainak kiszolgáltatása körül fenforgó akadályok csökkentésére, másrésztől a megyei tanítógyűlések sikereinek biztosítására oly országos intézkedés, mely a községeket a megyei tanítógyűlések költségei viselésének terhei alul felmentené? Nem jó volna-e ezeket a közteher viselés arányos megosztása elvének is megfelelőleg, (mely alul most akárhány igen tehetséges község egészen mentesnek érzi magát,) egy rendelet a m e g y e i p é n z t á r a k r a r ó n i ?

Ezen gondolat ismét egy más elvies irányú kérdés felvetésére vezet; arra: vajjon a megyei tanítógyűlések szellemi haszna, és erkölcsi értéke csökkenne-e az által, ha a megyei tanítógyűléseken való részvétel esetleg 20 ezer tanító helyett, (kiknek $\frac{3}{4}$ -de bizonyosan honn marad s köztük számos jó tehetség) csak a hatodrésznek lenne egészen és jó előre biztosítva? Más szóval: nem lenne-e hátrányos a megyei (hivatalos) tanítógyűléseket is az országos tanítógyűlésnek megfelelőleg (megyei költségen megtartandó) képviseleti alapra fektetni?

Oly kérdések ezek, melyek nagyon közelről érdekelvén hazánk tanítótestületeit, tisztázásuk méltán igényelhet ezek részéről beható tanulmányozást. Mi ezuttal csak néhány megjegyzéssel kísérjük azokat, midőn nem habozunk kimondani, hogy amaz intézkedésekben a tanítótestületeknek számban és szellemi erőben való gyarapodásának jelentékeny feltételeit látjuk azért, pártoljuk azokat. Mert azon kívül, hogy általuk a gyűlések tekintélyét emelve látjuk (s a gyűlési közönség sem függene annyira a véletlenségektől és helyi viszonyoktól, mint jelenleg), anélkül, hogy valamely fontosabb érdeke a tanítóságnak kockáztatva lenne, már a megbízásban rejlő erkölcsi felelősségben is annyi ösztönzést találunk a nagyobb munkásság emelésére, a mennyit a jelen rendszer mellett hiába keresünk.

Ma a megyei és járási tanító-gyűléseknek, az administratív hatáskörtől eltekintve, mondhatni ugyanegy a szellemi működési terük; holott a dolgok természetes rendje szerint a megyei tanítótestületeknek másodfokú hatás- és működési körrel kellene birniok. Ugy de ez — nézetünk szerint — a szó valódi értelmében csak képviseleti rendszer mellett érhető el, mivel a fenforgó ügyben egyedül ez biztosíthatja valamely megye tanítóinak szellemi supremációjának kibontakozását, mit a magasabb cél okvetlenül feltételez.

Ma még a tanácskozássra fordított időben is ritkán van különbség jár. és megy. gyűlések közt, ha csak különbségnek nem vesszük azt, hogy a helybeli és távolabbról érkező tagok megelőző este előértekez-

letet tartanak a másnapi tárgysorozat fölött. De hát e rövid időre terjedő összefüggésekhez is vajmi nehéz a legtöbb esetben a kellő anyagi eszközöket megszerezni! Pedig a jó munka időbe s ez pénzbe kerül. Arra, hogy a megyei gyűlések 2—3 napra terjednek ki, csak (megyei költségen tartott) képviseleti rendszer mellett lehetne biztosan számítani. (Nagyszámú tanítótestületet kisebb városok be sem fogadhatnának.)

Nem rejlik a képviseleti rendszerben hátrány a tagokra, ha ezek a jár. körökön a munkába lehetőleg bevonatnak s a megyei gyűlések eredménye ott azoknak lehetőleg közkincsükké tétetik. E végből, amennyire csak lehet, a megyei gyűlés tételei megelőzőleg a járási körgyűléseken volnának tárgyalandók. Ezeket felvethetné maga a megyei gyűlés, egy szűkkörű választmány, avagy ezek útján bármelyik tag is. E mellett a tagok azon jogát, hogy szabadon választandó tárgyakat fejtegethessenek, kár volna korlátozni. Így lehetne minden tanügyi kérdésben erős közvéleményt alkotni s ez által nyomatékot adni azon kívánalomnak, hogy a megyei tanitóság által kellőleg megvitatott egyik-másik fontosabb kérdés végeldöntés végett az orsz. képv. tanitógyűlés (mint némely kérdésekben harmadfokúlag tanácskozó testület) elé vitessék.

Ha e megyei képviseiők a megyei gyűlésekről felvett jknyv tárgyalása alkalmával egyes, kiegészítést kívánó pontokra nézve járási közgyűléseiken nem írásban, hanem lehetőleg szóval hűen referálnak, avagy az illető tárgyat, taneszközt stb. bemutatják, szóval, a tapasztalatokban kellő oktatást adnak: valóban közkincsé lesznek a m. gyűlések tárgyalásai. Vajjon a mostani rendszer mellett a m. gyűlésen meg nem jelenő tagok részesülhetnek-e mindezen előnyökben? A képviseleti rendszer mellett nem lenne szükséges a lealázó 2 frtnyi büntetés pénzzel fenyegetni az elmaradt tagokat, amelyet különben sem hajt senki be, s mégis eredményesebb működés volna elérhető.

Különben képviseleti rendszer mellett mi akadályozhat abban, hogy bármelyik tag, ha módját ejtheti, a gyűléseken akár tanácskozási joggal részt vehessen? Ily módon azon kívül, hogy minden jár. tanító kör a kellő számarányban lenne a gyűlésen képviselve, a m. gyűlések aligha népesebbekké is nem lennének!

Nem lehet tartani attól sem, hogy a kormány befolyása talán nagyobb tért nyerne bizonyos kérdésekben, tudva azt, hogy minden járási kör a maga embereit s azok jellemét ismerhetvén legjobban, kipróbált tagjai közül ejtheti meg a választást. A képviseleti rendszer mellett megszűnik az a visszás helyzet, hogy némely (közelebbi) jár. kör teljes számmal van képviselve, míg a másik (a távolabbi) a gyűlésen mutatónál is alig tüntet fel egy-két tagot. Hogyan alakulhat meg ily módon a megyei tanitóság valódi közös véleménye?

A megyei tanitógyűlések mostani rendszerét a földrajzi oktatás érdekeivel támogatni csak akkor lehetne, ha azokon minden tag, vagy a tagoknak legalább általános többsége vehetne részt; de nem akkor, a mikor még a járási közgyűlések is bizonyos központokra szorítkoznak az anyagi akadályok nyomása alatt.

Nem képezhet kérdést, hogy az országos tanitói képviselőket a

megyei képviselők választanak s hogy azok ezeknek számolnának be. De ebben sincs veszély; sőt a képviselők morális felelőssége éppen az elhamarkodásnak vetne gátat.

Tudva azt, hogy az 1868. t.-cz. 147. §-a s az ezen alapuló miniszteri rendeletek a gyakorlatban kivihetetleneknek bizonyultak, felvetettük a képviseleti rendszer kérdését a nélkül, hogy ezt kimeríteni szándékoztunk volna, a végből, hogy fölötte tanítótársaink eszméket cseréljenek.

Iványi Andor.

„A Magyar Tanítók Országos Árvaháza.“

Én voltam az, ki kedves lapunk ez évi 24. számában — legalább közvetve — bátorkodtam e tárgyról szólni; bátorkodtam az akkor még keletkezében levő, most már a gyakorlati térre átvitt eszme ellenében szállani ki síkra; érzem, csekély erővel.

Most idejét látom, pár szót szólni.

Az „Eötvös-alapra“ mutatok ismét!

Hiában! Én megelégedném ez egygyel, ha az célját betölteni képes. De, fájdalom, ez alap létesítése bár évek előtt történt: mégsem birt annyira megerősödni, hogy a néptanítókon, azok özvegyein, árváin segíthetne. — Miért?

Valljuk be, mi, szegény néptanítók vállvetve is nehezen s sok év keserves munkája után teremthetnénk a célra megkívánt anyagot. Gazdagabbjaink, főuraink pedig — legmélyebb tisztelet a kivételnek — hallani sem látszanak arról, hogy a népnevelés „apostolai“ anyagi segílyt kérnek s érdemelnek is társadalmi úton.

A most megindult mozgalom a „Magy. Tan. Orsz. Árvaháza“ ügyében, mint olyan, mely oly nemes, oly jó cél felé törekszik, minőt s melyet P. Szathmáry K. és Tóth József urak annyira szívből s szívvel festének a Népt. L. f. évi 40. számában, ugyan lehetne-e elítélendő? — Nem, ezerszer nem!

És én mégis félve fogadom. Fáj; érzem, hogy jó, nemes szándék ellen szólalok fel: de, nehezen bár, mégis megteszem. Gyanúsítsanak akárhogyan; süssék rám a szégyen bélyegét: én legtisztább meggyőződésemet nem hallgatom el. — Megnyugtatóst kérek, esdek s ha ez megadatik: — szívem legszebb érzelmeinek tesztek eleget akkor, midőn filléremet egy oly Árvaház oltárán áldozhatom föl.

Van Eötv. alapunk, de korántsem olyan, minőnek lennie kellene. Ez alap hivatva lenne nemcsak a néptanítókat s azok özvegyeit, de gyermekeiket, árváit is segélyezni, fölnevelni, hasznos polgárrá tenni. Mért nincs így? Mert nincs pénz; nincs kellő anyagi erő! De van valami, a mit növelni kell. — És mi most hagyjuk el ezt, fogjunk másikkba. — Vajjon, nem ártunk-e ezzel az Eötvös alapnak? Vajjon, anyagi erővel rendelkezve, nem tenné-e azt az Eötv. alap, mit most egy új alap célba vesz? Vajjon nem lenne közelebb a cél elérése, ha tömő-

rülve, a már meglevőt igyekeznénk növelni, izmosítani, a helyett, hogy egy újat akarjunk teremteni? — Itélje meg ki-ki!

Nekem szívem sugalja, hogy, ha az Eötv. alap érdekében megtennők mindazt, mire P. Szathmáry s Tóth urak oly melógen, oly szívhez szólva utasítanak; ha saját és gyűjtött filléreinket mind egy helyre hordanók: akkor lenne oly alapunk, mely az elaggott „apostolt“, ennek nyomorral küzdő özvegyét s árváit nemcsak segélné, hanem ez utóbbiakat föl is nevelné. Azt, hogy a tanítók árvái egy elkülönített, kaszt-árvaházban, vagy több ilyenben neveltessenek-e föl, avagy adassanak már létező árvaházakba kellő alapítvány letétele mellett, avagy épen bizassanak egyes, jó gyámcsaládokra: mondom, mindezt eldönteni még nyílt kérdés lehet.

Mindnyájan jót akarunk. Ezt — tán — tőlem sem vonja meg senki. Aggodalmam, kételyeim kívántam itt előadni. . . Higgyék el, hogy nemes, általánosan elismert jó ellen egy szót szólani is, nehéz az észnek, de sokkal nehezebb egy oly lény szívének, ki maga is tanító árvája: csecsemő korától, ki életében egyet tanult leginkább megismerni: egy tanító özvegyének, egy édes jó anyának nyomorait, keserveit. . .

Oh, mért tudok hát mégis gondolkodni, mért tudok aggódni, mért szólok az egyik ellen, mikor az is jót akar?

Nem tehetek róla.

Nyugtassanak meg, hogy az Eötvös-alap az Árvaház mellett is képes lesz oly erővé lenni, minőnek céljához képes lennie kell; illetve tegyenek bizonyossá, hogy e két nemes, jó intézmény egymásmellett egyszerűvé fog növekedni: akkor elvetem eddigi meggyőződésem s szívem szerint cselekszem.

De míg a tapasztalat arra tanít, hogy mi még a meglevőt sem bírjuk céljához közelebb vinni; míg azt tudom, hogy Eötvös-alap és A Magy. Tan. Orsz. Árvaháza csaknem egy és ugyanaz célra, eszköze, csak névre nem; míg vallom, hogy e kettőt egyesíteni s így valóban nagygyá tenni csak az egyenetlenség, csak egymás gyanúsítgatása gátolt: addig másként nem tehetek.

Ujfalussy Sándor.

A hódító „Eötvös-Alap.“

Elsők voltunk azok közt kik jelezhatték, hogy a főváros kir. tanfelügyelője mily nemes alapítványokat tett 50-dik születés napján.

Szívesen közöltük volna az alapító-leveleket, de nem szeretünk mások után ujságotlani. Az „Eötvös-Alap“-ra vonatkozó levelet kérelemre mégis közöljük. Sajnálattunkra később jutottunk hozzá mint mások.

Az alapító levél, nézetünk szerint az Eötvös-Alap hódító erejét constatálja s e tekintetben igaza van a „Népt. Lapjának“, hogy a levelek „tanulságosak“; kivált az olyanokra nézve a kik emlékezni és a sorok közt olvasni tudnak.

Tekintetes Péterfy Sándor állami tanítónőképzési tanár urnak, mint

az Eötvös-alap központi gyűjtő-bizottság elnökének Budapesten. A gondviselés kegyelméből a mai nappal betöltém életemnek 50-ik évét. Egy félszázad az örök idők folyásában számba alig vehető, de elég nagy évszoros az egy ember életében! Magamba szállva e napon, visszapillantottam lelkileg a lefolyt évtizedek emlékeire s jól esett lelkemnek azon tudat, hogy az elmúlt 50 esztendőből a köztisztviselői pályán eltelt 33 évből 23-at teljesen a közoktatásügy szolgálatában tölthettem, és hogy részese lehettem s vagyok még ma is azon nagy munkának, a melyet a főváros lelkes törvényhatósága és tanácsának, a polgárságnak és a főváros tanítókarainak áldozatkészsége s illetőleg buzgósága a nemzeti nevelés körében kifejtett s érvényesített, kifejt és még kifejtetni fog. Büszke vagyok arra, hogy jelenlegi állásomnál fogva is folyton szoros összekötetésben állhatok a fővárosi népnevelés intéző köreivel s a budapesti tanítószággal, melynek fejlődését, erősbulését, áldásos működését mindenkor fontos nemzeti mozzanatoknak tartottam. Gyönyörűségemre szolgált mindenha azon meggyőződés, hogy a fővárosbeli néptanítószágnak legnagyobb része e miatt méltán áll az ország néptanítószágnak sorában az első helyen. Készséggel hozzájárultam mindenkor tőlem tehető módon ahhoz, hogy a főváros tanügyét intéző közegek részéről, vagy a főv. tanítószágnak által kezdeményezett tervek, a mennyiben azok czélszerű voltáról meggyőződhettem, megvalósuljanak.

Életemnek üdvös munkában még eltölthető részét is azon ügynek szolgálatában óhajtom átélhetni, a melynek szerény munkása voltam eddigelé is; de azzal kívánom köztem és a népoktatásügy fővárosi többi munkásai közt mindig szükséges s eddig is szívélyes, hivatalos és magánjellegű összekötötést szorosabbá fűzni, hogy e mai napon belépek a fővárosi néptanítók által teremtett s ma már országossá vált „Eötvös-alap“ intézménynek — természetesen minden igény nélküli — rendes tagjai közé. Ezentul évenként 30 tanítóözvegy helyett én kívánom az évi egy forintnyi tagsági díjat befizetni gondoskodom arról is, hogy földi létem befejezése után az „Eötvös-alap“ intézmény részére örökösöm az évi 30 forintnyi járulékomnak megfelelő összesen 500 (öt száz) forintnyi tőkét kifizesenek. Az évi 30 forintnyi járulékok összege az idéntől kezdve minden év november 5-én leendő esedékes s általam készpénzben kifizetendő. A midőn erről tek. elnök urat értesíteni szerencsém van, azon óhajomásnak adok kifejezést, vajha az ön által kezdeményezett s a fővárosi tanítószágnak nemes buzgósága által országossá fejlődött intézmény minél nagyobb támogatásban részesülhetne azon polgárok részéről is, a kik nem néptanítók ugyan, de a kik vélem együtt az országban a jó néptanítót a nemzet egyik legderekabb munkássának tartják. Az anyagi erőmhöz mért, bár csekély, de legjobb indulatból eredett áldozatkészségem legyen némi újabb példa és buzdítás is a hazai néptanítószágnak az Eötvös-alapban is erősebben nyilvánuló érdekeit szívűken viselő honfitársaimnak! . . . Fogadja egyuttal tekintetességed azon őszinte nyilatkozatomat is szívesen, hogy én, a midőn azt sürgettem és szorgalmazom ma is, hogy az „Eötvös-alap“, ügye a mult évi első országos tanítótestületi képviselői közgyűlés javaslatai alapján

kibocsátott vallás- és közokt. m. k. min. magas szabályrendelet (1882. jan. 31.) 1., 2. és 3. §§-ai értelmében intéztessék el, nem lehetett s ma sem lehet oly szándékom, hogy a központi gyűjtő- és kezelőbizottság ellen — mely iránt saját bizalman sem ingott meg egy pillanatnyira sem eddigelé — bizalmatlanságot keltsen.

Ezt tanusítja mai igénytelen cselekményem is. Remélni óhajtom, hogy a felforgó kérdésben ezentul annál kevésbé értetem félre, mivel erős meggyőződéseim az, hogy az országos tanítógyűlés is csak az ön elnökle mellett derekasan működő gyűjtő- és kezelő bizottságra bízhatnak az intézmény tovább fejlesztését is; mert a kik ugyszólván semmiből hozhatták létre a mindig kifogástalan hűséggel kezelt intézményt, azokra szükség leend az Eötvös-alap felvirágoztatásánál ezentul is. Semmit nem kívánhatok forróbban, mint hogy az „Eötvös-alap“ ügyének kérdése az intézmény erősbulésével oldassék meg! Fogadja t. elnök úr őszinte tiszteletem kijelentését. Hazafias üdvözlettel, Budapesten, 1882. okt. 6. Béke Imre, min. o. tanácsos s főv. kir. tanfelügyelő.

K ö n y v i s m e r t e t é s .

Budapest története. A magyar nép- és ifjuság számára. A Budapesti (budai) Tanítóegylet megbízásából írta Dr. Gööz József, fővárosi tanító. Képekkel díszített kiadás. Budapest. Franklin-Társulat. 1883. Ára 1 frt.

A budai Tanítóegylet 1881. évi pályázatára kitzte Budapest főváros történetének népies nyelven való megírását. A pályázat azonban eredménytelen maradt, a mennyiben csak egy munka érkezett be és az sem ütötte meg a mértéket. Az egylet, miután annak belátására jutott, hogy pályázat utján a mű napvilágot talán nem lát s miután ebbeli kezdeményezését foganatositva szerette volna látni, mert a népies irodalomban a hiány pótlására hozzájárulni akart, dr. Gööz J. urat bizta meg a munka megírásával, ki azt az egylet által előirt elvek és pontozatok szigorú szemelótt tartásával megírta s a bíráló bizottság véleményezése alapján fáradságának elismeréseül s némi díjazásául 50 frnyi egyleti judalomdíjban részesült. A mű történeti adatainak helyeségére és valóságára, valamint a munka önállóságára és eredetiségére nézve azonban a könyv írója a felelős.

A Franklin-Társulat igen diszesen állította ki dr. Gööz művét. Rajzokkal és képekkel élénkítette, nevezetesen: Buda, Pest- és Ó-Buda képei különböző időszakokból, czimerek és pecsetek, nevezetesebb épületek és intézmények, régibb és mai alakjukban be vannak mutatva; továbbá Budapest emelkedése körül kiváló érdemeket szerzet híres egyének arczképei fel vannak tüntetve. De térjünk át a munka benső berendezésének ismertetésére. Az író az idők folyamatának megfelelően 4 korszakra osztotta a főváros történetét. Az I. korszak átöleli Budapest legrégebb történetét 1241-ig vagy is a tatárjárásig; a II. korszak 1241-től 1526-ig a mohácsi vész idejéig; a III. korszak 1526-tól 1686-ig vagyis Budavár

visszafoglalásáig; a IV. korszak előadja fővárosunk történetét 1986-tól a mai napig. Az egész anyag 20 szakaszban van feldolgozva.

A mű alaki és tartalmi tekintetben azon színvonalon áll, melynél rogya az ifjúsági- és népkönyvtárak olvasóközönségének kellemes és hasznos olvasmánynyá válik. Az író mindég szem előtt tartotta, hogy műve a serdült ifjúság és a nép számára legyen írva. Kerülte a száraz, kifárasztó tudományosságot. Az adatok feldolgozásában, a mű helyes compositiójában, hogy az olvasó lelki szeme elé hordott történelmi adatok könnyen felfoghatóvá s maradandó becsüvé váljanak, tehát a főváros fejlődésének helyes és öszhangzó kidomborításában szerencsésnek mondható az író. Nemkülönbömben megfelel a munka azon főkelléknek is, hogy népies, egyszerű, de erőteljes nyelven lett írva, hogy érdekfeszítő, szabatos előadásával, tősgyökeres nyelvfordulataival haszonnal élvezhetővé válják. Az események szemléltető modorban való előadása lépten-nyomon a gyakorlott tanfőúra emlékeztet.

Azonban különösen kiemelendő ama körülmény, s e tekintetben tökéletesen megfelel a modern történetírás szellemének, hogy a mű művelődés-történelmi rajzokban ismerteti az egyes korszakokat, hogy a társadalmi életbe közigazgatási és közművelődési intézkedésekbe bepillantást enged. A nemzet történetét csakis bizonyos terjedelemben s pedig okozati összefüggésben hozza kapcsolatba a főváros fejlődésének v. hanyatlásának történetével, a főszempontot sohasem tévesztvén szem elől: kisebb keretű, de kimerítő korrajzok bemutatásával megismertetni a főváros és lakosságának időszerinti állapotát.

Bátran lehet mondani, hogy az anyyi szorgalommal és szakavatottsággal készült munka hégagpótló, ifjúsági és népirodalmunkra nézve nyereséget képez, megjelenése pedig mind a szerzőre, mind az egy-letre nézve dicséretet fog eredményezni.

Almási János.

E g y l e t i é l e t.

Pénztári jelentés az egyesület fenállásának 14. évéről az 1882. évben.

Régi igazság, hogy valamely társulat anyagi gyarapodása mindig lépést tart annak szellemi működésével. Csak azon egyesület tehet szert vagyorra, melynek minden egyes tagja a kitűzött czél elérésén fáradozik. Hogy tagjaink a lefolyt évben mennyire feleltek meg az egyesület anyagi erejének gyarapításában, azt bátor vagyok statisztikailag is kimutatni.

Egyesületünknek volt a lefolyt évben 207 aláírt rendes tagja, évközben jelentkezett 12, 3 vidéki tag és 2 oly tisztb. tag, kik a rendes tagok anyagi kötelezettségének is megfeleltek. Továbbá 2 alapító, 22 tiszteletbeli és 19 pártoló tag, összesen **265**. A tagdíjat teljesen befizették 152, részben 62, semmit 10. Régibb tagdíjakban hátralékban vannak 25. Birói eljárás alá adattak a lefolyt évben 13, kik közül tör-

lesztett 4, a többi végrehajtást vár. Egyébb pénzekkel adása az egyletnek 3 egyén.

Most van szerencsém az egyesületi pénztár főkönyvének 1881. évi októbertől 1882. évi októberig terjedő részletének kivonatát bemutatni. Átvitel 1881. szept. 403·10, bevétel **okt.** 66·36, kiadás 126·57, **nov.** bev. 63—, kiad. 15·93, **decz.** bev. 119—, kiad. 170·74, **jan.** bevétel 374·35, kiad. 313·15, **febr.** bev. 91·50, kiad. 58·22, **márcz.** bevétel 181·40, kiad. 101·91, **ápr.** bev. 198·90, kiad. 217·76, **máj.** bev. 19·10, kiad. 117·06, **jún.** bev. 37—, kiad. 121·81, **júl.** bev. 91·49, kiadás 211·40, **aug.** bev. 12·72, kiad. 132·90, **szept.** bev. 210—, kiadás 108·58. Bevételi összeg: 1877·92, kiadás összege: 1696·03, készpénz maradék: **181·89**. Ezen összegen kívül az egyesület vagyona: Egy alapítványi díj (földt. ment. kötvényben) 50— előfizetési- és tagsági-díj követelésekben 342— egyéb követelésekben 45—, összesen 437—, az egyesület reális vagyona tehát ez idő szerint **618·89** forintra rüg.

Még a lefolyt évvel házi kezelésbe vett lapkiadásról kell pénzügyi jelentést tennem.

A lefolyt évben volt lapunknak 41 egész évi előfizetője, 53 félévi, 78 negyedévi és 30 évközben jelentkezett vegyes előfizető, összesen 202. Ezekből az egész évi díjt befizették 62, $\frac{3}{4}$ évit 28, $\frac{1}{2}$ évit 37, $\frac{1}{4}$ évit 61. Olyan vidéki előfizető, ki a lapot megrendelte, de eddig pénzt nem küldött van 12. Felteszem vidéki kartársaimról, hogy méltányolják egyesületünk törekvéseit, s a hátralevő befizetésekkel az utolsó határidő beálltával beköszöntenek.

Hogy egyesületünk csak a tagok és előfizetők érdekében vette át a kezelést, azt bátor vagyok számokkal kimutatni. Bevételek a lap után: 200 tagnak a lapra eső díja (3 frt) — 600 frt, 200 előfizető díja 4 frt — 800 frt, hirdetések után 100 frt, hirdetési adó- és illeték 9 frt összesen **1657** frt, **deficit** tehát **157 frt**. Ennyi a ráfizetés, ha a tagok és előfizetők **pontosan** fizetnek. Tudvalevőleg — sajnos — mindig egy bizonyos % -ot pontatlan fizetőnek kell venni, s így tisztán látható mennyivel nagyobb súly fektetünk a tagok és előfizetők előnyére, mint az egyesületi vagyon gyarapodására. Hogy az egyesület ebbeli törekvése sikeres volt-e, azt felemlíteni fölösleges.

Egészben véve egyesületünk vagyonilag szilárd alapon áll, kötelezettségeinek minden irányban képes megfelelni. Gyarapodás azonban csak az esetben remélhető, ha karöltve törekedünk egyesületünk jó hírnevét, befolyását és ezáltal önmagunk tekintélyét is emelni.

Budapest, 1882. október 1.

A számvizsgáló bizottság nevében:

Fettich Ferencz m. k.

számv. biz. elnök.

Kömlódi M. m. k.

egyesületi ellenőr.

Horváth Sándor m. k.

számv. biz. tag.

Senyei Ferencz,

az egyesület pénztárnoka.

Levelezés.

N y i l t l e v é l

tek. Falvay Antal urhoz, mint a „Népnevelők budapesti egyesülete“ elnökéhez.

Kedves barátom! Hozzád, mint egyesületünk igen tisztelt elnökéhez, f. hó 7-én intézett levelemben az egyleti alelnöki tisztségről, melyre a f. hó 1-én tartott közgyűlésen választattam meg, megköszönve a tisztelt tagtársaknak személyem iránt tanusított bizalmát, lemondottam. E lemondásom a választmánynak bejelentetvén, tudomásul vétetett. Ez jól van így; de meglepett a „Népnevelők Lapja“ f. é. 41 számában közölt egy. tudósítás, melyben lemondásom jelezve van. Úgy vagyok abban feltüntetve, mint „a ki — úgy látszik — csak szóval hangoztatja, de tettel nem igazolja az egyesület érdekében való működését.“ — Ez az állítás, a tudósítást közlő Skimina Béla jegyző úr által, Tanos Imre barátomnak van tulajdonítva, a ki azon feltétellel volt ugyan hajlandó az alelnökségre vállalkozni, ha mellette én is elvárlalom azt, s így lemondásommal e föltétel reá nézve megszűnt; mindazon által ő vállalkozik az alelnökségre, mert . . .

Igazán örültem s az egyesület érdekében nyereségnek tartom, hogy oly munkabíró és szép képzettségű gyakorlott tanfőrfiú, milyen Tanos Imre tisztelt barátom, az alelnökséget elfogadta. Kár is volt annak elfogadását feltételhez kötnie, a megmaradást pedi az én rovásomra indokolni. Legalább is fölösleges volt ez, nyilvánosságra való hozatala pedig nemcsak reám, de talán másokra nézve is bosszantó.

Oda jutottunk tehát, hogy azt, a ki egyesületünket létrehozni segített, 14 éven át lankadatlan buzgalommal szolgálta, a tanügy és tanítók érdekeit tőle telhetőleg előmozdítani iparkodott, azért, mivel a 15-ik évben nem vállal tisztséget: csipkedni, megszegyeníteni lehet az általa mindig nagyrabecsült egyesületben és pellengérré állítani abban a lapban, melyet ő két évig mint társszerkesztő, négy éven át pedig mint felelős szerkesztő vezetett, ápolt és virágzásra emelni iparkodott?! Hogy mit és mennyit tettem én eddigelé, használtam-e a tanügynek és tanítóknak: ítéljék meg azok, kik engem közelebbből ismernek és működésemet figyelmökre méltatták: azt azonban másoktól is elvárhatom, hogy a jóindulatot, a törekvést ne tagadják meg tőlem a multa, valamint azt se hirdessék, ne jövendőlgessék, hogy mit szándékozom tenni a jövőben; akarok-e munkálkodni az egyesület érdekében vagy sem? Én tudom, hogy akarok. Ha szerénytelenségről nem vádolhatnám, azt is állíthatom, hogy erőt és kedvet is érezek magamban a munkához.

A kedv azonban könnyen elvehető bármelyikönkől is, ha gyanúsítatunk s jótettünkért meghurczoltatunk. „Ma nekem, holnap neked.“

Kérlek azért, kedves barátom: hass oda, mint elnökünk, hogy az irigység és gyanúsítás gyökeret ne v. rjen egyesületünkben, vagy ha megvolna, kiküszöböltessék az. Nézz körül a fővárosi tanítók tekintélyes sorain, hány jónevű kartársat fogsz azokon látni, a kik a legutóbb engem is ért bántások miatt maradtak ki sorainkból és lettek csendes

szemlélői a vergődéseknek! Hidd el, hogy az engem ért sérelem fölött is igen sokan mebotránkoztak. — Legyen közöttünk a béke, egyetértés, a munkásság szelleme!

Megkülönböztetett tisztelettel vagyok Budapesten, 1882. évi október 15-én
igaz barátod

Lakits Vendel.

Tts. Lakits Vendel igazgató tan. Urnak!

Kedves barátom!

Tisztelt szerkesztő barátunk szivességből közölte velem hozzám intézett „Nyílt leveledet“ annak közzé tevése előtt, mely szivességeért mindenek előtt köszönetemet fejezem ki.

Áttérve tartalmára felette sajnálom, hogy azt egyáltalában megirtad; de még jobban azt, hogy abban egyszerre hármunkat: a jegyzőt, az alelnököt és az elnököt megtámadod. A jegyző megírta hiven a közgyűlésről szóló jelentését, mit tenni kötelessége; T a n o s barátunk indoklását pedig — ki állításáért bizonyosan szavatul — azért nem akartam a közgyűlésen hosszabb megbeszélés tárgyává tétetni, mert, eltekintve attól, hogy leköszönő leveled eme szavai: „Szívesen térek ki áljóbarátaim utjából, csak hogy ők szerepelhessenek“ reám is sértően célozhattak, leköszönésedet teljesen indokolatlannak találtam. Az olyan ember mint te, az ki határozott kijelentései daczára is egy tekintélyes egyesületnek nagyon látogatott közgyűlésében csaknem egy hang úgy a g választatik meg valamely tisztségre, nem állithatja, hogy azon egyesületben áljóbarátai volnának, olyanok, kiknek utjából ki kellene térnie. Én legalább a közbizalomnak irántad való eme nyilvánulásában nem láthatom, miáltal lett légyen a közgyűlésen érdemekben gazdag multad kisebbítve, miért is lemondásod fölött — szerintem sértő leveled daczára — mély sajnálatomat fejeztem ki, s ez közhelyesléssel lett a közgyűlésen tudomásul véve.

Egyébiránt bocsásd meg, ha nyílt felszólításodra nyíltan válaszolok.

Ama tisztujító közgyűlésen tartott beköszöntő beszédemben, miután egyesületünk életét ecseteltem volt, többek közt a következőket mondtam: Ha azt akarjuk, hogy mások által tiszteltessünk, becsüljük meg mindenekelőtt önön magunkat. Ne álljunk egymás ellen se közönynyel se ellenszenvvel, ne tekintsünk egymásra az irigység és gyűlölet szemeivel; távol legyen tőlünk, hogy egymást ócsároljuk, gyanúsítsuk, üldözzük, mert irigység és ármány az emberi ócsárlék azon daemonai, melyek csak kárt és veszedelmet szülnek, de áldást sohasem. Ha közöttünk tehát — tán nem is teljesen, de legalább részben — a kölcsönös jóakarát, a szeretetteljes kimélet, az őszinte elismerés, a testveries szeretet hiányoznék, legyünk azon, hogy ezen barátságos hatalmakat ismét teljes mértékben a magunkénak mondhassuk. Fogjunk egyesült erővel a munkához egy szívvvel egy lélekkel, áldozatkészséggel, hogy kitűzött célunkat elérhessük . . .“

Én sohasem kerestem a szereplést, ott voltam az együletünk

alapítói között, voltam azután jegyzője, később választmányi tagja. Utóbb pedig — változván a nézetek — degradáltattam közlegénynyé, két évvel ezelőtt a bizalom ismét választmányi taggá, tavaly alelnökké és az idén elnökké tett; ott voltunk mindig, a hol tenni kellett, a Deaktéri tanítói testülettel csekélyseggel is, és most bár jól ismerem saját erőm gyengeségét és bár felettte meg vagyok terhelve, részint mint egy felnőtt leányosztály tanítója és egy 10 osztályú iskola igazgatója, részint mint egy esperességi tantestület elnöke, egy gyülekezet jegyzője, egy iparosképző egylet vezető titkára, és részint mint kenyérkereső családapa úgy hivatalos mint bizalmi teendőkkal, — engedve a magtisztelő bizalomnak, elfogadtam egyesületünkben a tisztséget is, melyet a közbizalom reám ruházott, azért, mert hinni szeretem, hogy gyenge erő mellett szilárd akarat is tehet szolgálatot a közügynek, különösen ha lelkesült ügytársakkal szövetkezhet és azok támogatására számíthat.

Azért teljes szivemből és ismételten kérek viszontag téged is kedves barátom, hagyjunk fel az efféle nyílt levelekkel, melyeknél — úgy hiszem — üdvösebb dolgokra fordíthatnók drága időnket! felejtsd el a bántásokat, a gyanúsításokat, ha voltak, hisz: nem a legrosszabb gyümölcs az, melyen a féreg rágódik! Polczon álló férfi, hogyne volna az ilyeneknek kitéve! Szólítsd fel te is a fővárosi tanítók tekintélyes sorain levő jó nevű kartársakat, kik szavaid szerint „visszavonultan a vergődéseknek csendes szemlőlői.“ — Én becses tanácsodra valamennyi távolmaradót ezennel őszintén, nyíltan és kérve kérem hogy — veled együtt — ismét lobogónk köré a „zömhöz“ sorakozzanak, mert csak úgy lehet azután közöttünk ismét azon szellem, a melyet te is becses soraid befejezésén kívánsz: „a béke, az egyetértés a munkásság szelleme!“

Végül kérvén a t. szerkesztő barátunkat, hogy ezentul (vagy ha úgy akarja, már most) ne adjon helyt az oljas Sántha-, Soltész-, Lakits Falvay-féle kicsinyeskedő és személyes ügyekre vonatkozó felszólításoknak, melyek után tán már most Skimina és Tanos és azok folytán tudj Isten ki következhetnek és a melyek lapunk amugy is nagyon szűk tereből az oly annyira szükséges és általános érdekekkel s azért maradando beccsel bíró fontos tanügyi híreket kiszorítják.

Bpest, 1882. okt. 16-án, vagyok és maradok baráti üdvözlettel*)

őszinte híved

Falvay Antal,

*) A szerkesztők mind és mindenkor a legszivesebben térnének ki az ilyennek közlése elől, ha nem volnának a becsület felfogása alatt egyszerűen arra is kötelesek, hogy a sértettnek, vagy annak, aki magát sértettnek véli, szintén helyt kell adni a védelemre, az eszmék tisztázására; plane ha a sértés, vagy vélt sértés is az ő szerkesztésük alatt álló lapban jelent meg. Ez olyan „keserű pohár“ a melyről szivesen mondjuk mindig hogy „muljék tőlem én uram,“ de a melyet mégis mindig ki kell innunk.

Szerk.

V e g y e s e k .

— **Értesítés.** A „Budapesti tantestület“ tagjai tisztelettel értesítettnek, hogy a könyvtári hivatalos órák minden hó első és harmadik vasárnapján, dél. 10—12 óráig tartatnak meg. — **Kaszt Kálmán**, tantest. könyvtárnok.

— **A Népnevelők Egyesületének** elnöke a következő levelet kapta:

Tekintetes Elnök Úr!

Mély tisztelettel fölkérem Tettességedet lenne szíves a holnap tartandó közgyűlésen a lap szerkesztőségétől való végleges visszalépésemet bejelenteni.

Legyen szíves Tettes Elnök úr egyszersmint mély hálámat tolmácsolni azon bizalomért, hogy csekélységemre bízták eddig is a fontos szerkesztői tiszttet.

Legyen szíves mély köszönetemet kifejezni azon hathatós támogatásért melylyel az egylet tagjai és annak tisztviselői engem mindenkor kitüntettek.

Fölkérem a Tek. Elnök úr által a mélyen tisztelt közgyűlést, ne méltóztatnék ezen leköszönésemet csupán az alapszabályokban előírt formalitásnak venni, azt hanem meggondolt és szilárd elhatározásom gyanánt tekinteni.

Máradtam a Tek. Elnök úrnak
kész szolgája

S z ó k e I s t v á n .

— **Szomorú dolgokat** érint Frankenburg A. a jeles író egy tárczában. A nyári reminiscencia Vas- és Sopronmegye „Landesgrenze“ jéről szól, hol az ember a „kultur nyelv“ nélkül absolute nem boldogulhat, mert „távol“ van tőlük a magyar nyelv tudása.

Ugy-e hugocskám — inceselgettem egy meglehetősen képű hajadonnal — itt már Magyarországon vagyunk?

Halt ja! volt a felelelet.

Tudsz-e hát magyarul? faggatództam tovább.

Oh ná! szabódott a leány, s majdnem szemem közé nevetett, hogy ily bolondot kérdeztem tőle.

Nem tanuljátok-e meg az iskolában.

A tanító maga sem tud . . .

S z é p ; s a plébános ur?

Az meg oda át (dort drenten), a szomszéd faluban lakik, s csak misézni jön ide minden hónapban kétszer.

Még s z e b b ; a l e g s z e b b pedig az volt, hogy midőn ezt boszankodva mondtam el egyik barátomnak, egy különben igeu jeles, jó magyar érzelmű férfiúnak ez vállvonítva azt jegyzé meg reá: „mit csináljunk? azért a papot meg a mestert csak el nem csaphatjuk!“

Mintha nem volna még más mód, őket egy kis emberségre s hazájuk iránti kötelességükre tanítani! E „hagyományos türelmesség“ s szeretetreméltó indolenciának tulajdonítható aztán az az elszomorító állapot, melyben e vidéken a magyarság ügye sínylik, s melyet legbotrányosabban jelez az a körülmény, hogy a határszélről egész Sopronig, s még jóval azon túl is nyúló mintegy husz huszonöt mértföldnyi területen fekvő falvak és mezővárosok iskolaházain a német fölírásu „Volksschule“ bosszantja a szemet, s hasonló idegen fölíratok éktelenítik el a nyilvános magánépületek homlokzatát is. Valjón nem érdemelné-e meg e kórságos állapot az „erélyes“ tanfelügyelő, s a nem kevésbé „erélyes“ szolgabíró úr figyelmét? Nem kell neki messze fáradni az „okulátá“-ra; megkezdheti azt mindjárt Sopronban is; úgy hiszem a jól informált miniszter nem fog késni segédkezet nyújtani az orvosláshoz.

Az az egypár száz forint, melyet a magyarnyelv tanításában buzgólkodó

néptanítók évenként jutalmul nyernek, nem akadályozza meg itt az elnémetesedés metelyét, hathatósan közremunkálni kell az illető lelkésznek is, a kinek mind a gyóntató-, mind a szószéken bő alkalmá van, hiveit lelki igényeik hielégítése mellett azon ország iránti köteles hálára is emlékeztetni, mely őket befogadta s jótéteményeiben részesíti. E nélkül bármily sikeresen működjék a „lelki üdvösség mezején,“ melyet néhány nap előtt egyedüli hivatásának vallott egy germanizáló magyar pap egy vidéki lapban, ami azonban nem tartóztatja őt vissza hébekorba átsapni a „politika terére“ is, — ha nem költi fel benők egyszersmind a hazafias érzületet, magasztos hivatását csak félig teljesíti s teljes elismerésre az igaz honfiak részéről nem számíthat.

— **Iskolai takarékpénztár** megnyitattott Budapesten a Krisztinavárosi közs. iskola minden osztályban: Göth Iona és Csath Gyula tanítók által. Már az első napban 110 tanuló vett részt, azaz kezdett takarítani.

— **Kabáci János** homoki néptanító, néhány nappal ezelőtt előbb feleségét, azután magát lőtte agyon. Önmagát úgy lőtte meg, hogy a puskát maga felé irányozva, az ágylábba támasztotta és a ravaszt kulccsal nyomta meg. A lövés mindkettőjüket szíven találta. Neje, ki szíve alatt hat hónapos magzatot viselt. írást hagyott hátra, melyben kijelenti, hogy férje beleegyezésével ölte meg.

— **Berlin** prüderijéről a következőket írják a „Bpesti Hirlapnak“. „Nemrég összegyűltek az összes sörháztulajdonosok, hogy a nőipinczerek erkölcsiségi ügyét megvitassák. Órákhosszant tartottak a szónoklatok, egyik söröshordó bölcsebbet mondott mint a másik, végre is abban állapodtak meg, hogy a pinczérnök erényét úgy védik meg, ha „létezésüket rendszeres fizetéssel biztosítják“. S e rendszeres dotációra“ elogadtatott alapösszegül 6 — mondhat márka, azaz három forint bér, havonként.“ — Ebből aztán erkölcsösen megélhetnek.

— **Robbantás összesajított mészszel.** Érdekes kísérlett tétetett nem régen egy nagy kőszénbányában Scheffield mellett. Egy lyukba, amely mintegy 8 cm. széles és 1. 2 m. mély volt, átlukgatott vascsövet tettek, s ezt sajtoltt mészöltéssel látták el, a mely mellett még egy kis vízvezetéki cső foglalt helyet. Miután a lyukat jól betömték, szivattyu segélyével vizet bocsátottak a mészhez. A kifejtő gázok egy félóra lefolyása alatt 200 m ázsza szenet repesztettek.

— **Kiadói pósta.** Ny. K. J. 1) Jászberény Nagy-László vezérkönyve. Kapható minden könyvtárúrsnál. Tessék utánvéttel megrendelni. Ennél azonban jobban ajánlja a szerkesztő Dr. Em eric z y-ét. 2) Csak azok, kik aug. 31.-éig 6 évüket betöltötték. — Az illető számok elmentek. — Sz. N. F. Szeged. Januárig ki van egyenlítve. 33. megy.

T. cz.

Tisztelettel kérem a Tanító urakat, legyenek szivesek az eredeti Singer varrógépeket ismerőseiknek ajánlani.

Minden egyes ön által ajánlott oly vevő után, kinek nevét velem előre közlendi, önt 8% kedvezményben részesítendem.

Az eredeti Singer-gépek legjobb amerikai aczélból, figyelemmel a legtartósabbban vannak gyártva, mely körülmények következtében az utánzott vagy ugynevezett javított Singer-gépek semmiféle tekintetben sem hasonlíthatók az eredetiekhez

Harmincz évi hasonlithatlan eredmény által be van bizonyítva, hogy az eredeti Singer varrógépek, ugy családi használatra, valamint kézművi célokra is, minden más áruba hozott gépek mellett a legkedveltebbek, és szerkezetben, jóságban használhatóságban, valamint tartósságban is semmiféle gyártmány által el nem érhetők.

Az eredeti Singer varrógépek a legújabb javításokkal és segéd-készülékekkel vannak ellátva; különösen figyelembe veendő az új állvány, melynek mindkét oldala a Singer Manufacturing Co. gyári-jegyét viseli. Ezen állvány értelemdús szerkezeténél fogva javítás soha sem igényel; varrás alatt a legkisebb zajt is eltávolítja és gyen-gebb alkotásu személyek is fáradság nélkül dolgozhatnak a gépen

NEIDLINGER G. Vezér-ügynöksége

Budapest, váci-utca 26. szám (a vastuskóhoz.)

ifj. NAGEL OTTO könyvkereskedésében

BUDAPESTEN

a nemzeti színház bérházában megjelentek s minden hazai könyvárusnál kaphatók:

Népiskolai tankönyvek.

Módszeres torna tanítás I. Népiskolai tornagyakorlatok, írta HORVÁTH J. és JUHÁSZ GY.	-40
Népiskolai földrajz, írta BARNA J. fővárosi tanító I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben	-20
Népiskolai földrajz, írta BARNA J. fővárosi tanító II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Kemény kötésben	-20
Népiskolai földrajz, írta BARNA J. fővárosi tanító, III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben	-20
Magyarország története párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb ministeri tanterv alapján. Írta BRAUN J, fővárosi tanító. II. kiadás. Kemény kötésben	-30
Népiskolai számtan I. rész, a népiskolák II. oszt. számára, írták VIRÁG J. és WALTER K. fővárosi tanítók. Kemény kötésben	-15
Népiskolai számtan II. rész, a népiskolák III. oszt. számára, írták VIRÁG J. és WALTER K. fővárosi tanítók. Kemény kötésben	-20
Népiskolai számtan III. rész, a népiskolák IV. oszt. számára, írták VIRÁG J. és WALTER K. fővárosi tanítók. Kemény kötésben	-20
Schwarz M. Az egyenletek megfejtése népszerű modorban. Népiskolák V. VI. osztálya és polgári iskolák számára	-40

Német nyelven.

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta FLESCHE M. fővárosi tanító. I. Theil für die unteren Jahrgänge der 6 klassischen Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben	-30
Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta FLESCHE M. fővárosi tanító. II. Theil für die oberen Jahrgänge der 6 klassischen Volksschule. Kemény kötésben	-30

Nyom. Neumayer Ede Budapest, Ó-utca 2. szám.